

## Arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 04.06.2024 § 75

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Esittelijä	puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen ja päättää luovuttaa arviointikertomuksen vuodelta 2023 valtuustolle käsiteltäväksi
Päätös	Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointikertomuksen ja päätti luovuttaa arviointikertomuksen vuodelta 2023 valtuustolle käsiteltäväksi.

Joonas Yliluoma osallistui kokoukseen klo 9.35–10.25 välisen ajan.

Maria Sorvisto osallistui kokoukseen klo 10.01–10.25 välisen ajan.

Kaupunginvaltuusto 18.06.2024 § 31

Valmistelija	tarkastuslautakunta
Päätösehdotus	Kaupunginvaltuusto käsittelee tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2023 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.
Asian käsittely	Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.
Päätös	Hyväksyttiin.

Sivistyslautakunta 25.09.2024 § 150  
452/00.03.00/2024

Valmistelija	Talouspäällikkö Tuomo Kallio, puh. 044 4294 315 varhaiskasvatusjohtaja Mari Keskitalo, puh. 040 6429877 nuorisopalvelujohtaja Elisa Männistö, puh. 044 4294355
	Kaupunginvaltuusto käsittelee tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2023 kokouksessaan 4.6.2024 ja saattoi sen

kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2023 olivat sivistyspalvelut, erityisesti koulut ja koulujen hankinnat/kilpailuttaminen, tietohallinto sekä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Arviointikertomus vuodelta 2023 on liitteenä.

### **Varhaiskasvatuspalvelut;**

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsauksessa arviointikertomuksen alussa kerrotaan, että Ylivieskan kaupunki järjesti työntekijöilleen työhyvinvointikyselyn 12.-31.1.2023. Kyselyn tuloksista oli nähtävillä, että lähiesimiestyöhön ja johtamiseen on jatkossa panostettava. Varhaiskasvatuksessa tämä tarve on huomioitu lähijohtajuutta lisäämällä muuttamalla varhaiskasvatuksen varajohtajien työnkuvaa siten, että he eivät työskentele enää yksittäisessä lapsiryhmässä, vaan ovat 50 % hallinnollisia johtajia päiväkodin johtajan hallinnollisten töiden apuna ja 50 % pedagogisia johtajia, vieden pedagogiikkaa, työhyvinvoinnin ja yleisen tuen vahvistamisen tukea kaikkiin lapsiryhmiin. Apulaisjohtajuus astui voimaan 1.8.2024.

### Asiakasmaksutuotot;

Tarkastuslautakunnan mielestä on syytä varautua siihen, että tulevaisuudessa tulee painetta siirtyä kokonaan asiakkaille maksuttomaan varhaiskasvatukseen, mikä lisäisi varhaiskasvatuksen kustannuksia kaupungille.

Sivistyspalveluiden vastine ko. asiaan on ollut, että vaikka asiakasmaksutuotot ovat alentuneet viime vuosien aikana, ne ovat edelleen merkittäviä kaupungin talouden kannalta. Mikäli varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ei perittäisi, myös kaupungin maksuosuus palvelusetelikustannuksista lisääntyisi merkittävästi.

Tilinpäätöksessä 2023 tulot toteutuivat 125,30 %: sesti, joten tuloja oli talousarvioon nähden enemmän. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määrittäminen ja asiakasmaksun periminen on varhaiskasvatuspalveluiden, ja myös koko kaupungin taloutta ajatellen, perusteltua.

### Strategiset teot;

Tilinpäätöksen strategisten tekojen kohdassa, liittyen asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksista nouseviin kehittämiskohteisiin, on tarkastuslautakunta todennut sen olevan sellainen tavoite, jota ei voida arvioida.

Asiakastyytyväisyyskysely on varhaiskasvatuksessa tärkeä sisäinen toimintatapa löytää toiminnan kehittämiskohteet ja toisaalta myös onnistumiset. On jatkossa huomioitavaa, että tämänkaltaiselle tavoitteelle on vaikea hahmottaa mittaristoa ja siten validia toteumaa, vaikkakin kehittämiskohteiden teemojen aiheista suoritetaan varhaiskasvatuksessa arviointia.

### Talouden tasapainottamisohjelma;

Arviointikertomuksessa tuodaan esiin, että on odotettavissa, että talouden tasapainottamisohjelma kohdistuu kouluihin ja varhaiskasvatukseen. Lapset ja nuoret kärsivät edelleen koronapandemian aiheuttamista haasteista, mikä on huomioitava asia. Kertomuksessa otetaan esiin myös ukrainalaisten perheiden muutto Ylivieskaan ja siten S2-opetuksen lisääntyvä tarve.

S2-opetus on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa, mutta määrä on ollut silti vähäinen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat konsultoineet varhaiskasvatuksen opettajia sekä muuta päiväkotien henkilökuntaa annettavasta tuesta.

Palveluohjauksen tärkeä yhteistyökumppani on ollut hyvinvointikoordinaattori, jotta lapset ovat ohjautuneet yksiköihin, joissa tukea on ollut mahdollista antaa. Tulkkipalvelu turvaa esim. varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa sen, että asiat tulee keskusteltua tarkoituksenmukaisella tavalla ja tarkkuudella.

#### Sairauspoissaolot:

Arviointikertomuksen sairauspoissaoloihin liittyvässä kappaleessa nostetaan se, että erityisesti varhaiskasvatuksen ja sivistyspalveluiden sairauspoissaolot kasvoivat. Erityisesti lyhyiden, 1-7 päivää kestäneiden sairauspoissaolojen määrä kasvoi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sairauspoissaolot ovat kasvaneet ja syy siihen on pitkittynyt koronapandemia. Tulossa olevassa uudessa henkilöstöstrategiassa sairauspoissaoloihin kiinnitetään huomiota ja henkilöstöä tuetaan tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa sairaspöissaolot sekä osasairaspäivärahan suoma työn osa-aikaisuus näkyvät laajasti, mikä näkyi osaltaan myös sijaismäärärahojen suuruudessa. Erinäiset virus- ja bakteeritaudit aiheuttivat sairauspoissaolotilastoissa, mutta myös työssäjaksamiseen liittyneet asiat näkyivät vuonna 2023 korostetusti.

Varhaiskasvatuspalveluiden lähijohtajuutta lisäävissä toimenpiteissä on haettu ratkaisua myös työntekijöiden työhyvinvoinnin lisäämiseen. Tarvittaessa jaksamista on tuettu työnohjauksen avulla. Kehitys- ym. keskusteluita käydään henkilöstön kanssa. Tiimityön selkeyteen on tehty toimenpiteitä jatkoon.

### **Nuorisopalvelut**

Arviointikertomuksessa ei nouse esiin mitään huomattavaa toimenpide-ehdotusta nuorisopalveluille. Toimintamme osalta ensimmäinen kokonainen vuosi uusissa tiloissa oli merkittävä, strateginen tavoite toimintojen ja kävijämäärien lisäyksestä toteutui. Lasten Parlamentin toimintaa ei päästy vielä 2023 aloittamaan vaan aloitus siirtyi vuoden 2024 puolelle. Saimme vakiinnutettua uusia toimintamalleja ja vahvistettua vanhaa, jo hyväksi havaittua toimintaa. Erityisesti koulunuorisotyö vahvistui kaikilla asteilla kolmen nuorisotyöntekijän voimin ja toimintamallien vakiinnuttamisen myötä.

Arviointikertomuksessa listattiin nuorisopalveluiden hankkeet ja hanketoimintamme arvioitiin merkittäväksi ja tulokselliseksi. Hanketoiminnan kautta pyrimme kehittämään toimintoja myös vastaisuudessa.

### **Koulutuspalvelut**

Arviointikertomuksessa nostetaan esille koulutuspalveluiden ja koko kaupungin kannalta merkittävin palvelurakenteen muutos eli oppilasmäärän lasku 2030- luvulle mentäessä. Oppilasmäärä laskee yli 500 oppilaalla. Tähän muutoksen on varauduttava ennakoivasti ja niin, että tehdyt päätökset palveluverkosta ovat toteutettavissa hallitusti ja ennakkoiden. Käynnistetty palveluverkon selvitystyö, jossa on käytetty

ulkopuolista asiantuntemusta ja osaamista antaa hyvän pohjan tulevaisuuden suunnitellulle ja päätöksenteolle.

Tarkastuslautakunta on kirjannut lyhyet kuvaukset kouluista ja niiden toiminnasta. Kuvastuen perusteella lukija saa tiiviit yleiskuvaukset ylivieskalaisista kouluista.

Arviointikertomuksessa nostetaan esille myös ennaltaehkäisevä työ ja oppilashuoltotyö, osin myös perhetyö. Näiden palveluiden järjestämisen päävastuu on Pohteella. Koulujen ja erityisesti oppilaiden kannalta on huolestuttavaa, että oppilashuoltopalveluiden saatavuus on selkeästi heikentynyt ja näkyy koulujen arjessa monin tavoin.

Talouden tasapainottaminen tulee näkymään erityisesti koulutuspalveluiden järjestämisessä ja koulujen arjessa.

### **Sivistyslautakunta yleisesti**

Ylivieskan kaupunki on järjestänyt esihenkilöille yhteistä valmennusta. Palveluverkkomuutokset koskettavat erityisesti kouluja. Jatkossa on syytä panostaa erityisesti koulujen ja päiväkotien esihenkilöiden muutostukeen ja – koulutukseen. Toivottavaa on myös, että työhyvinvointikyselyyn saataisiin aikaisempaa enemmän vastauksia, jolloin kyselyn luotettavuus paranisi.

Tarkastuslautakunnan tekemät yleiset havainnot pyritään huomioimaan sivistystoimialan toiminnassa sekä sen kehittämisessä.

Kaupungin on panostettava strategiaprosessissa strategisten tavoitteiden (tekojen) asettamiseen, mittaamiseen ja asetettujen tavoitteiden toteutumisen seurantaan. Koulutuspalveluiden tavoitteista, esimerkiksi koulutuspaikkojen määrä, ei ole yksin koulutuspalveluiden ratkaistavissa, vaan edellyttää yhteistyötä ja laajaa edunvalvontaa koko kaupunkiorganisaatiolta. Kaupungin elinvoimaisuuden kannalta koulutuspaikkojen ja – mahdollisuuksien määrällä on keskeinen merkitys kaupunkikehitykselle.

Esittelijä

vs. sivistysjohtaja Eija Saarela

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen sekä saattaa asian edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle.

Päätös

Hyväksyttiin.